

УДК 811.111'42

ФУНКЦІЇ ПАРЕНТЕЗИ В ОГЛЯДАХ СЕРІАЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ОНЛАЙН-МЕДІА)

Борисович О. В.

Інститут філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглянено синтаксичні особливості жанру огляд телесеріалу (TV recap). Встановлено, що парентетичні конструкції є одним із найуживаніших засобів експресивного синтаксису в оглядах серіалів. На основі проведеного аналізу визначено структурні типи парентез. Розглянуто роль парентез у реалізації основних комунікативних завдань огляду, до яких входять переказ сюжету серії та оцінка. Простежено особливості використання вставних конструкцій для відображення позиції автора та створення ефекту діалогічності в текстах оглядів.

Ключові слова: огляд, онлайн-жанр, парентеза, синтаксис, оцінка, експресивність.

Борисович О. В. Функции парентезы в обзорах сериалов (на материале англоязычных онлайн-медиа). В статье рассматриваются синтаксические особенности жанра обзор телесериала (TV recap). Установлено, что парентетические конструкции являются одним из наиболее использованных способов экспрессивного синтаксиса в обзорах сериалов. На основе проведенного анализа определены структурные типы парентез. Рассмотрена роль парентез в реализации основных коммуникативных задач обзора, к которым относятся пересказ сюжета серии и ее оценка. В статье изучены особенности использования вводных конструкций для отображения позиции автора и создания эффекта диалогичности в текстах обзоров.

Ключевые слова: обзор, онлайн-жанр, парентеза, синтаксис, оценка, экспрессивность.

Borysovych O. V. The functions of parenthesis in TV recaps (based on online-media). The article deals with the syntactic features of TV recaps. The analysis of parenthesis shows that it is one of the most frequently used means of expressive syntax in TV recaps. The main structural types of parenthesis were identified. The use of parenthesis is analysed regarding the role it plays in performing the main communicative functions of TV recaps that include a summary of an episode and its evaluation. The article studies the peculiarities of parenthetical insertions used to show the writer's opinion and create the effect of a dialogue in TV recaps.

Key words: recap, online genre, parenthesis, syntax, evaluation, expressiveness.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Структурні особливості та функції парентетичних конструкцій неодноразово висвітлювалися у роботах вітчизняних та зарубіжних лінгвістів [1, 2, 7, 18, 19]. Інтерес до цього питання пояснюється їх функціональними можливостями та невизначеним мовним статусом. Парентетичні одиниці виділяють важливі елементи тексту та активізують увагу читача. Як показав аналіз, характерною рисою жанру огляд серіалів у британських та американських онлайн-виданнях є висока частота використання та функціональна різноплановість парентетичних конструкцій. Огляд серіалів (англ. *TV recap*) визначаємо як текстовий переказ сюжету однієї серії та її обговорення, що публікується в онлайн-медіа після показу серіалу в ефірі телебачення або на одному із потокових сервісів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістичних дослідженнях останніх років значна увага приділяється використанню засобів експресивного синтаксису у сучасних ЗМІ [3, 5, 8, 9, 14, 15]. Одним із актуальних аспек-

тів дослідження є визначення ролі парентез у реалізації комунікативно-прагматичної установки адресанта у різних жанрах [4, 10, 11]. Синтаксичні особливості жанру огляду серіалу в онлайн-медіа ще не були об'єктом уваги дослідників.

Формулювання мети і завдань статті. Мета нашого дослідження полягає в аналізі ролі парентез у реалізації основних комунікативних завдань огляду серіалу – переказати сюжетну лінію та дати оцінку серії.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань:

- визначити структурні типи парентез;
- розглянути роль парентез у реалізації основних комунікативних завдань огляду, до яких входять переказ сюжету серії та оцінка;
- простежити особливості використання вставних конструкцій для відображення позиції автора та створення ефекту діалогічності в текстах оглядів.

Об'єктом аналізу є парентетичні конструкції в жанрі огляд телесеріалу, а **предметом** дослідження їх функціональні та структурні особливості.

Матеріалом для дослідження стала довільна вибірка з текстів оглядів телесеріалів на сайтах

американських онлайн-видань, присвячених кіно і телебаченню, *The Vulture*, *TV Line*, *Entertainment Weekly* за 2009-2015 роки. Усього було проаналізовано 100 оглядів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під терміном парентеза розуміють синтаксичні конструкції у складі речення, які порушують лінійні синтаксичні зв'язки [1, 30]. Парентези є продуктивним засобом введення додаткової інформації, висловлення власної думки, оцінки, звернення до читача та оформлення посилань. Дослідники відзначають, що парентетичні конструкції можуть бути текстотворюючим засобом, коли вони містять інформацію, що відноситься до фонових знань, або їх інформація пов'язана зі змістом всього тексту [1, 43].

За структурою парентетичні одиниці діляться на такі, що складаються з одного слова, словосполучення, поширеного або складного речення. У проаналізованих оглядах представлені структурні типи парентетичних конструкцій різного обсягу, від одного слова до декількох речень, які можуть виділятися тире, дужками або їх комбінацією.

The story resumes with a prelude set at the rival (real) agency Young & Rubicam(3).

Roger had a poignantly amusing subplot dealing with child support – fretting whether to put his adult daughter “on the list of girls you give money to” (her words), and then re-entering the life of the child he had with Joan, at Joan’s invitation(3).

The cashier – who couldn’t look less thrilled to be pulled into this mess – gives Claire’s office number a call, which is answered by Rollins(2).

Виходячи з нашої вибірки, для оформлення парентетичних вставок автори оглядів серіалів віддають перевагу дужкам. На думку багатьох дослідників дужки володіють найбільшою здатністю виділяти інформацію і підкреслюють важливість виділеної частини [17].

Вставні конструкції можуть відноситися до всього речення або до окремої його частини, і бути на початку, в середині або кінці речення. З точки зору позиційних варіантів, парентетичні вставки в оглядах серіалів переважно займають інтерпозицію, розділяючи речення, або кінцеву позицію. У складі парентез також виділяють конструкції, що складаються з одного або декількох речень, які не входять в основне речення. Такі вставні речення виділяються дужками.

But, in Mad Men’s cruel universe, this is the way the Greatest Generation dies: not with a bang, but with a whimper, in the Wal-Mart of its era. (A&P was such a controversial near-monopoly that Congress passed predatory-pricing laws targeting the company. Wikipedia pulls up this line from A&P’s president in 1950, which was practically spoken by London Fog’s owner in the premiere: “I don’t see how any businessman can limit his growth and stay healthy.” Well, nobody on Mad Men is healthy.) (3).

Як показав аналіз матеріалу, парентези в оглядах серіалів різноманітні за своїм семантичним

наповненням, їх розуміння може забезпечуватися як найближчим контекстом так і на рівні всього тексту. Існують різні класифікації парентез за семантичним аспектом залежно від виду дискурсу і жанру. Для аналізу парентез в оглядах серіалів розділимо парентетичні конструкції на дві великі групи з урахуванням ролі парентез у реалізації основних комунікативних завдань цього жанру.

У комунікативному аспекті в огляді серіалу можна виділити сюжетний та оцінний блоки, а також блок додаткової інформації. До першої групи парентез відносимо інформативні вставки, які розширюють зміст висловлювання. Вони надають нову інформацію, яка відрізняється від теми основного речення, і з'являються тоді, коли потрібно доповнити зміст основного речення або дати пояснення. Здійснений аналіз оглядів показав, що за вмістом такого типу парентез можемо виділити інформацію, яка доповнює переказ сюжету, та інтертекстуальні відсилки.

Структурна несамостійність вставних речень, незважаючи на їх значну поширеність, зумовлює певну компресію інформації, яка міститься в них. Це дозволяє представити декілька розповідних ліній [1, 42]. Така особливість парентез дозволяє автору зробити переказ, відобразивши на явністю багатьох персонажів зі своїми сюжетними лініями та насиченість подіями. Парентези виконують різнобічні функції у доповненні сюжетного плану, основними з яких є опис дій, які відбуваються паралельно з дією основного речення, роз'яснення дій персонажів, уточнення та доповнення, необхідні для розуміння сюжету.

Things go from bad to worse when Wylie realizes Prima was on the stand when the email in question was deleted – and while Finn (who also gets questioned) sweetly takes on Kalinda’s case to protect attorney-client privilege, Kalinda’s Florrick-Agos computer buddy gets caught in a lie during his own interrogation by Wylie (2).

So Frank’s out millions of dollars with no way to raise more (his house and the casino are already double-mortgaged), and he is freaking (2).

This is the second episode this season in which he’s flat-out bribed another character (in this case Peggy) to get what he wants (3).

Парентези можуть мати ретроспективний характер і містити нагадування про події, які сталися у попередніх серіях, але мають важливе значення для розуміння сюжету. Таким чином, завдяки використанню парентез автору вдається розмістити у межах одного речення не лише різні смислові, але і часові плани [16, 158].

Then you forgot Weiner’s Law: For every seemingly positive action made by a character (i.e., Don’s showcase two episodes back), there will be a disproportionately horrible reaction (i.e., Don clobbered, robbed, and haunted last week) (3).

Як показав аналіз фактичного матеріалу, парентези є зручним способом цитування реплік

персонажів: *Don's still clinging to denial – "Everything is going to be fine" – but Betty is trying to live in the world now* (3).

Використовуючи парентези, автор вводить довідкову інформацію про акторів, авторів серіалу та новини, дотичні до серіалу. Інформація про акторів у парентетичних конструкціях може бути представлена у декілька способів. Автор огляду вказує імена акторів або надає додаткову інформацію про них одразу після зазначення ролі, яку вони виконують.

Turns out Diane's new billionaire Republican client R.D. (Oliver Platt) will part ways with the firm if Alicia rejoins (2).

And this week, she puts an imprudent amount of trust in the hands of famed political attorney Spencer Randolph (Alias vet Ron Rifkin), who takes on her case under the noble guise of upholding the democratic process – but turns out to be nothing more than a rook in the Democratic process of election malfeasance (2).

Додаткова інформація може вказуватися у вигляді гіперпосилань: *Even though Rust seems to be seeing clearly and speaking plainly, or at least in more illuminating metaphors, his partner and the C.I.D.'s new major (hello, Paul Ben-Victor) still act as if Cohle is sermonizing about humanity's "secretion of sense and feeling."* (3). Гіпертекстовість огляду серіалу як онлайн-жанру дозволяє вибудовувати міжтекстові зв'язки в мережі Інтернет, що впливає на спосіб отримання інформації та дозволяє адресату самому формувати текст і визначати його межі [15, 324].

У парентетичні вставки виносяться будь-яка інша інформація, необхідна, на думку автора, для розуміння сюжетних ліній, наприклад, у поданому нижче уривку міститься історична довідка про події, які відбувалися у 1960-х роках. Такий відступ необхідний для пояснення історичного контексту, на тлі якого розгортається конфлікт між персонажами.

There's much discussion of random, horrific violence (everybody's talking about Richard Speck's July 14, 1966 murder of eight nurses in Chicago), but this happens at the same time as a wave of racial violence that only the new secretary Dawn Chambers (Teyonah Parris) seems attuned to (3).

Хід переказу переривається коментарями автора, який не лише знайомить читачів із сюжетом, але й висловлює свою суб'єктивну позицію. Модально-оціночний тип парентези вважається найбільш експресивним, завдяки своєму експліцитно вираженому модальному характеру і створенню емоційного фону висловлювання [1, 39]. У оглядах серіалів об'єктом оцінки можуть бути сюжетні повороти, дії і репліки персонажів, візуальні елементи, гра акторів, робота сценаристів та режисерів.

He's stuck in a cramped little office with a concrete strut in front of his door; when he bangs his forehead on said column (in a collision so poorly staged

that at first I thought Pete was playing a prank on somebody I couldn't see), he decides he's had enough and calls a meeting with the other partners to demand a better space(3).

The whole thing mainly serves as a reminder that Glee spent multiple (slow, painful) episodes building up Ryder's catfishing storyline last season and has yet to ever resolve it (3).

Важливу роль у приверненні уваги читача до інформації у парентезах, відокремлених дужками або тире, відіграють пунктуаційні знаки, які інтонаційно відображають різні градації емоцій автора: впевненість, сумнів, захоплення тощо.

Caleb (he's back!) approaches Ezra at The Radley, where they bond about how Rosewood is confusing and it seems like the girls are always hiding something from them(1).

Afterward, Henry tells Betty, "I put my heart into things when something is important to me – or someone." (Is this line so bad it must be true? Or is it just bad-bad?)(3).

But Alicia's proposition turns dangerous when Peter uses his key – why does he still have a key?! – to enter Alicia's apartment(1).

Слід відзначити використання пунктуаційного знаку або сукупності декількох пунктуаційних знаків, що стоять у дужках і відносяться безпосередньо до попереднього слова, або частини речення, які вони виділяють: *It's Alicia, though, wearing a hoodie and jeans (!!!), who's ultimately most devastated by whatever Kalinda has planned* (2). Таке використання пунктуаційних знаків змінює модальність, допомагає актуалізувати додаткову інформацію, підвищує ступінь важливості [17,122].

Модально-оціночні парентези доповнюються використанням графічних засобів, таких як варіювання шрифтів та зміна розміру літер: *He then starts choking her from behind, she rips off a chunk of his mask (FINALLY someone thinks to do this!), and he runs away at the sound of police sirens* (2).

Для відображення суб'єктивної позиції автора та створення ефекту розмовного мовлення використовуються парентетичні конструкції з вигуками. *Elsewhere, the Liars have divided up their stalking. Spencer has to follow Mary, Emily gets Jenna (yay), and Hanna gets the scariest job of all: babysitting Elliot's burner phone* (1). У наведеному прикладі вигук *yay* вживається для того, щоб висловити задоволення або схвалення.

Для жанру огляд серіалу властивий високий рівень персоналізації та діалогічності. Як відзначають дослідники, засоби експресивного синтаксису сприяють діалогічності та драматизації структури розповіді та мають здатність реалізувати діалогічність монологічного письмового тексту у ЗМІ [16]. Парентези в усному мовленні використовуються не лише з метою надати адресату додаткову інформацію, але і переконати його та спонукати до відповідної реакції [13]. В оглядах серіалів формування діалогічності з викорис-

танням парентез відбувається через безпосереднє звертання автора до адресата. Таким чином автор акцентує увагу на важливих подіях або сценах та залучає читача до обговорення серіалу.

Frank and Ray meet in the bar where Ray passed out last week – did you notice the Lone Star neon sign/Season 1 nod on the wall? – and Semyon passes Velcoro the address, along with a vague promise that he can be Vinci chief of police next year if the investigation goes Frank's way (2).

Парентетичні конструкції в оглядах серіалів варіюються за обсягом від одного слова до декількох речень, тому в межах однієї вставки, виділеної тире або дужками, можна виокремити одразу декілька типів парентез. У проаналізованих оглядах часто неможливо провести чітку межу і розділити інформативні та оціночні парентези, наприклад, коли автор надає додаткову інформацію про акторів, одночасно коментуючи її: *But Dipple becomes enraged when Diane hires his nephew (Wesley Taylor, aka cute Bobby from Smash!) to stand in as the plaintiff* (2). У цьому

прикладі у вставній конструкції подана інформація про актора, який виконує роль нового персонажа, і його попередню роль і іншому серіалі, за якою він повинен бути знайомий глядачам, а також схвальна оцінка автора, яка передається лексичними та пунктуаційними засобами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, як показало дослідження, у оглядах серіалів використовуються структурні та смислові можливості парентез для переказу сюжету та оцінки серії. Проаналізовані парентетичні одиниці були розділені на дві великі групи за їх семантичним наповненням. Як засвідчив аналіз, такий поділ є досить умовним, оскільки різні типи парентез часто поєднуються. У комплексі з іншими мовними засобами вставні конструкції відіграють важливу роль у передачі думок і коментарів автора, описі емоційних реакцій під час перегляду серій та здійсненні мовленнєвого впливу на читача. Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні інших засобів експресивного синтаксису у жанрі огляду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова О. В. Проблемы экспрессивного синтаксиса. На материале английского языка: учеб. пособие. М.: Высш. шк., 1984. 211 с.
2. Гедминайте И. Ю. Особенности включенных предложений в современном английском языке : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04. М., 1984. 180 с.
3. Глазкова М. Ю. Экспрессивный синтаксис в современной публицистике (на материале русскоязычных и англоязычных общественно-политических статей): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Ростов-на-Дону, 2010. 22 с.
4. Дергунова А. А. Роль парантетических конструкций в текстах новостей немецкоязычных СМИ. Вестн. МГОУ. Сер.: Лингвистика. 2012. № 5. С. 74.
5. Завальнюк І. Я. Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ століття: функціональний і прагмалінгвістичний аспекти: монографія. Вінниця: Нова Книга, 2009. 400 с.
6. Кормилицына М. А. Разговорность как реализация стратегии близости к адресату в современной прессе. Язык в движении: К 70-летию Л.П. Крысина. М., 2007. С. 268-276.
7. Кострова О. А. Экспрессивный синтаксис современного немецкого языка. М.: Флинта; Московский психолого-социальный институт, 2004. 240 с.
8. Куралева Т. В. Экспрессивный потенциал парантетических высказываний в англоязычном газетном дискурсе. Международный научный институт «Educatio». Ежемесячный научный журнал. №8. 2015. С. 50-51.
9. Пантелеева Е. А. Коммуникативно-прагматические свойства вводных и вставных элементов в современном русском языке (на материале художественных и публицистических текстов): дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Волгоград, 2005. 192 с.
10. Сворах Н. Я. Вставлені конструкції як елемент авторської репрезентації у текстах засобів масової інформації (на матеріалі української та французької преси). Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2009. Вип. 18. С. 125-135.
11. Тірон І. В. Особливості використання синтаксичних засобів експресії у веб-коментарях. *Studia linguistica*. 2011. Вип. 5. Ч. 1. С. 168–172.
12. Трубоченинова А. А. Языковая репрезентация оценки в немецкоязычной сетевой кинорецензии. Историческая и социально-образовательная мысль. 2015. Том 7. №6. Ч.2, С. 323-327.
13. Фадеева Л. В. Парантеза в немецкой диалогической речи: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Астрахань, 2005. 18 с.
14. Ходаковская И. В. О некоторых фигурах уточнения мысли в газетном тексте (парантеза, парэмбола, вставочный эпифаз). Личность – Слово – Социум: материалы VII международной научно-практической конференции в Минске, 11-12 апреля 2007 г. – Минск: Паркус плюс, 2007. С. 61-64.
15. Черемхівка Г. Є. Тропи і фігури у медіатекстах початку ХХІ ст.: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 2015. 18 с.
16. Чупцова А. В. Функции парентезы в оригинале и переводе (на материале произведений У. Фолкнера и их переводов на русский язык). Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2016. № 5(59). Ч. 2. С. 157-161.

17. Шишкина И. С. Парантеза в английском и немецком языках: семантико-синтаксические особенности и графическое оформление. Вестник ВятГГУ. 2009. № 2 (2). С. 120-125.

18. Dehe N., Kovalova Y. Parentheticals. John Benjamins Publishing, 2007. 314 p.

19. Kluck M. de Vries M. Ott D. Parenthesis and Ellipsis: Cross-linguistic and Theoretical Perspectives. De Gruyter Mouton, 2014. 358 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. EntertainmentWeekly. URL: <http://www.ew.com/> (дата звернення 12.02.15)
2. TVline. URL: <http://tvline.com/> (дата звернення 23.03.15)
3. TheVulture URL: <http://www.vulture.com/> (дата звернення 27.04.15)